

ULP: antibioticagebruik veehouders in kaart

De Universitaire Landbouwhuisdieren Praktijk (ULP) in Harmelen heeft van al haar melkveehouders het antibioticumgebruik in kaart gebracht. Met behulp van het praktijkmanagementsysteem is van 399 UBN's het antibioticumgebruik berekend en is nu bekend hoeveel er wordt gebruikt voor 28.235 volwassen stuks melkvee.

TINE VAN WERVEN, dierenarts en specialist rundergezondheid bij ULP Westelijk Weidegebied (Harmelen)

De laatste tijd hoort u regelmatig over toenemende resistentie van bacteriën. Dit betekent dat er steeds meer bacteriën zijn die ongevoelig worden voor antibiotica. Wanneer deze bacteriën bij mensen een ziekte veroorzaken, wordt het moeilijk een antibioticum te vinden waarmee de bacterie aangepakt kan worden. Om te voorkomen dat er steeds meer van die ongevoelige bacteriën ontstaan, is het belangrijk dat het antibioticumgebruik in de veehouderij verantwoord wordt toegepast. Met verantwoord antibioticumgebruik bedoelen we: minder, beter en transparant. We weten pas of het minder en beter kan wanneer we goed zicht hebben op het antibioticumgebruik op melkveebedrijven. Het is dus belangrijk dat er een overzicht komt van de hoeveelheden en de soorten antibiotica die op melkveebedrijven gebruikt worden. Met transparant wordt bedoeld dat we als veehouder en als dierenarts een goede medicijnregistratie bijhouden. Op die manier kunnen melkveebedrijven en dierenartspraktijken zich met elkaar vergelijken.

Antibioticumgebruik berekend

De Universitaire Landbouwhuisdieren Praktijk heeft van al haar melkveehouders het antibioticumgebruik in kaart gebracht. Van 399 UBN's is het antibioticumgebruik berekend. Nu is bekend hoeveel er wordt gebruikt voor 28.235 volwassen stuks melkvee. Het antibioticumgebruik wordt

Vermijd gebruik cefalosporinen en fluoroquinolonen

uitgedrukt in dagdosering per dierjaar. De dagdosering per dierjaar geeft aan hoeveel dagen een koe gemiddeld per jaar met antibiotica is behandeld. In figuur 1 is te zien hoe het antibioticumgebruik verdeeld is over de 399 melkveebedrijven van de ULP. Het gemiddelde gebruik over alle bedrijven heen is 4,1 dagdosering per dierjaar.

Het valt op dat er grote verschillen zijn tussen de bedrijven. De meeste bedrijven (bijna 60 procent) hebben een dagdosering per dierjaar tussen 3 en 6. In de MARAN-rapportages van het LEI wordt al enkele jaren de dagdosering per dierjaar berekend

en schommelt het gemiddelde rond 6. Binnen de ULP heeft 18,4 procent van de bedrijven een dagdosering per dierjaar van 7 of hoger, wat te hoog is. Op die bedrijven wordt gekeken wat de oorzaak is van het hoge antibioticumgebruik. Op sommige bedrijven is dat eenmalig, omdat er in een jaar een paar extra zieke koeien of kalveren waren. Op andere bedrijven is het echter structureel en wordt ieder jaar zoveel gebruikt. Op die bedrijven wordt samen met de dierenarts gekeken waar de antibiotica voor worden gebruikt en worden er adviezen gegeven voor een lager gebruik.

Reden gebruik antibioticum

In figuur 2 wordt weergegeven waar de antibiotica voor gebruikt worden. In totaal wordt 40 procent gebruikt voor het droogzetten van de koeien. Daarnaast wordt nog eens 23 procent gebruikt in de uier in de vorm van mastitisinjectoren. Ook blijkt dat er nogal wat antibiotica aan jongvee wordt toegediend. In totaal wordt 19 procent van het totale gebruik aan de melk drinkende kalveren verstrekt. Onder de antibiotica voor de baarmoeder vallen alleen die middelen die in de baarmoeder worden toegediend. Wanneer een koe met een baarmoederontsteking in de nek wordt gespoten, valt dat onder injectie.

Derde-keusmiddelen

Van alle antibiotica is er een groep die we 'ziekenhuismedicijnen' noemen. Hier

Uit de inventarisatie van de ULP blijkt dat er nogal wat antibiotica aan jongvee wordt toegediend. In totaal wordt 19 procent van het totale gebruik aan de melk drinkende kalveren verstrekt.

FOTO: MAURITS EOSGOED

onder vallen de derde en vierde generatie cefalosporinen en de fluoroquinolonen. Dit zijn de antibiotica die worden gebruikt voor ernstig zieke mensen en voor sommige aandoeningen als laatste redmiddel gelden. Wanneer bacteriën tegen deze antibiotica resistent worden, kunnen we sommige ziekten niet meer genezen. Ook binnen de melkveehouderij moet dus heel voorzichtig met deze medicijnen worden omgegaan. Voor de simpele huis-, tuin- en keukenkwalen zijn er voldoende andere medicijnen die even goed werken. Helaas worden derde-keusmiddelen nogal eens gebruikt uit praktische overwegingen, omdat er bijvoorbeeld geen officiële wachttijd geldt voor melk voor een aantal van deze medicijnen.

Onder de veehouders van de ULP is gekeken naar het gebruik van derde-keusmiddelen. Van het totale antibioticumgebruik is 9,4 procent een derde-keusmiddel. Deze middelen worden gebruikt als mastitis-injectoren en als injectie, voor de andere toepassingen worden geen derde-keusmiddelen gebruikt. Ook hier zijn weer grote verschillen tussen de bedrijven (figuur 3). Ruim 180 bedrijven hebben het afgelopen jaar nooit een derde-keusantibioticum gebruikt. Zij laten zien dat er goede alternatieven zijn en dat je zonder deze middelen kunt. Er zijn echter ook bedrijven waar 10 tot 15 procent van het totale gebruik een derde-keusmiddel is.

Plan van aanpak voor de toekomst

Hoewel het antibioticumgebruik gemiddeld genomen in de melkveesector niet heel hoog is, is er wel veel variatie tussen de bedrijven. Dit betekent dat op een aantal bedrijven nog winst te boeken is. Door nog beter naar huisvesting en voeding te kijken en het bedrijfsmanagement te optimaliseren, zullen er minder zieke koeien ontstaan die niet behandeld hoeven te worden. Wanneer en waarom veehouders tot behandelen overgaan, zal verder onderzocht worden.

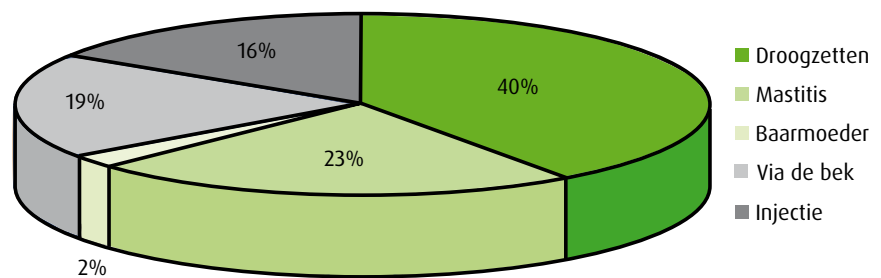
Ook jongveeopfok is een belangrijk aandachtspunt. Veel kalveren komen al op een jonge leeftijd met antibiotica in aanraking. Biestverstrekking volgens de drie V's (veel, vlug en vaak) en een goede huisvesting zorgen voor een betere weerstand van de kalveren, waardoor de gevoeligheid voor bacteriën afneemt. Op die manier kan het antibioticumgebruik omlaag. De meeste antibiotica worden gebruikt voor het

droogzetten van koeien. Er worden ook koeien met antibiotica drooggezet, terwijl er geen bacteriën in de uier aanwezig zijn. In de komende tijd zal worden onderzocht aan welke eisen bedrijven en koeien moeten voldoen om koeien zonder antibiotica te kunnen droogzetten zonder dat dit met extra mastitis gepaard gaat. Maar misschien is het belangrijkste wel dat het gebruik van derde-keusmiddelen verder wordt teruggebracht. Misschien is dat

wel het beste voorbeeld van verantwoord antibioticumgebruik: dat wij ons als veehouder en als dierenarts dagelijks realiseren hoe belangrijk én onmisbaar die antibiotica in de humane gezondheidszorg zijn. Dat wij als sector onze verantwoordelijkheid nemen en laten zien dat de derde-keusmiddelen alléén in noodgevallen worden gebruikt, als niets anders werkt. §

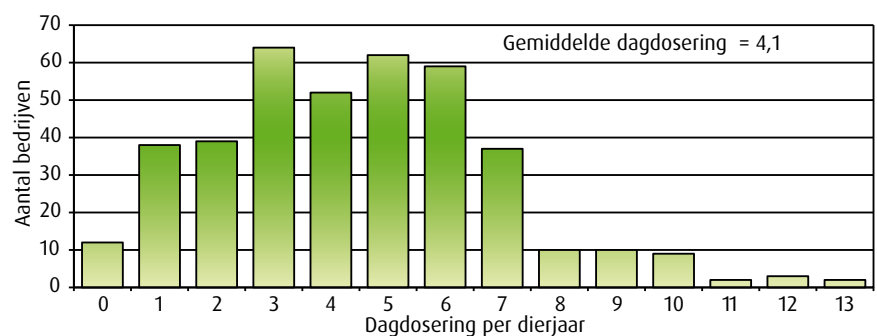
Figuur 1

Dagdosering per dierjaar verdeeld over alle melkveebedrijven van de ULP (399 UBN's).

Figuur 2

Verdeling van de gebruikte antibiotica over de verschillende toepassingen.

Figuur 3

Verdeling van gebruik van derde-keusmiddelen over de 399 bedrijven.

